

Türkiye ile Romanya arasında münakid «Dobrucadaki Türk ahalinin muhaceretini tanzim eden mukavelename» nin tasdiki hakkında kanun

(Resmî Gazete ile neşir ve ilân : 2/II/1937 - Sayı : 3523)

No.
3102

Kabul tarihi
25 - I - 1937

BİRİNCİ MADDE — Türkiye Cümhuriyeti Hükûmeti ile Romanya Kırallığı Hükûmeti arasında Bükreşte 4 eylül 1936 tarihinde akid ve imza edilmiş olan (Dobrucadaki Türk ahalinin muhaceretini tanzim eden mukavelename) merbutu olan dörd mektupla birlikte kabul ve tasdik olunmuştur.

İKİNCİ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanunun icrasına İera Vekileri Heyeti memurdur.

28 kânunusani 1937

**DOBRUCADAKİ TÜRK AHALİNİN MUHACERETİNİ TANZİM EDEN
MUKAVELENAME**

Türkiye Cümhuriyeti Hükûmeti ile Majeste Romanya Kırallının Hükûmeti,

Dobruca müslüman Türk halkının bazı anasırı tarafından yarım asırdan fazladır muhacerete gösterilen temayülü müşahede ederek ve

Romanyada mazhar olageldiği hürriyetperver ve müşfik rejimi esasen takdir etmekten halı kalmamış olan mezkûr halkın Kırallık topraklarını munhasıran tabîi etnik köküne tekrar bağlanmak gibi meşru olan bir arzu ile terke karar verdiğini görerek

Cereyan etmekte olan muhaceretin tarzını en dostane bir fikirle tanzim etmek üzere bir mukavele aktine karar vermişler ve bu husus için müteakiben fevkalâde murahhasları olarak

Majeste Romanya Kırallı:

Maliye nazırı Mösyö Mircea Cancicov'ı,

Ekselâns Türkiye Cümhur Reisi:

Türkiyenin Bükreş fevkalâde murahhası ve orta elçisi Bay Subhi Tanrıöver'i, tayin etmişler ve mumaileyhim usulüne muvafık görülen salâhiyetnamelerini bir birlerine tebliğ ettikten sonra aşağıdaki hususatı kararlaştırmışlardır:

Madde — 1

Durostor, Caliaera, Köstence ve Tulcea eyaletlerinde oturan müslüman Türk ekalliyetleri işbu mukavelenameden istifade ettirilecektir.

Madde — 2

Yukarıda tasrih edilen eyaletlerde oturan ve Türkiyeye hicret etmek arzusunda bulunan aslen Türk, Müslüman, Rumen tebaalarının işbu mukavelenamede derpiş edilen şartlar dahilinde Romanyayı beş senelik bir mühlet zarfında terketmelerine müsaade olunacaktır.

Bu muhaceret, müteakib merhalelerle, aşağıdaki sıra dahilinde yapılacaktır:

1 - 15 nisan 1936 dan itibaren, mallarını zaten tasfiye etmiş bulunan kimselerden mürekkep 15 bin kişilik bir kafiye;

2 - İkinci sene, Rumen - Bulgar hududu boyunca 8 kilometrelik bir mmtaka;

3 - Üçüncü sene, Pazarek şehri ve Ezibeyi, Kurdpınar sancakları;

4 - Dördüncü sene, Acadanlar, Turtukaya sancakları;

5 - Beşinci sene, Silistre şehri ve sancağı ve Dobruca topraklarının mütebaki kısmı.

Türkiye Cümhuriyeti Hükûmeti, her muhaceret devresi başında mezkûr devre zarfında topraklarına kabul etmek istediği muhacir adedini Bükreşteki Türk Elçiliği vasıtasile Romanya Hükûmetine bildirecektir.

Şurası mukarrerdir ki yukarıda zikredilen devrelerden birinde tahliye edilecek mmtakalardaki eşhasın adedi Türk Hükûmeti tarafından tesbit edilen miktarı aşarsa bu fazlalık müteakib devreye naklolunacak ve bu aded Türk Hükûmeti tarafından tesbit edilen miktardan aşağı olursa muhacereti müteakib devre için derpiş edilmiş olan eşhas ile tamamlanacaktır.

Madde — 3

İşbu mukavele mucibince, 16 ncı maddede derpiş edilen Hususî komisyona sadece muhaceret istidası verilmekle müstakbel muhacirlere aid şehir harici (Biens Ruraux) gayrimenkul mallar Romanya Hükûmetinin mülkiyetine geçecektir. Şehir dahili (Urbain) gayrimenkul mallar sahiblerinin tam tasarrufu altında kalacaktır.

Romanya Hükûmeti, mezkûr şehir harici (= rural) gayrimenkul mallara ancak aid olduğu listede mukayyed bulunan muhacir grubu irkâb limanına gitmek üzere ikametgâhını terkettiği anda vaziyet edecektir.

Madde — 4

Muhacirlere aid şehir harici (= rural) gayrimenkul mallar bu suretle Rumen Hükûmeti tarafından iktisab edilince Rumen Hükûmetinin Türk Hükûmetine, üstünde bulunan inşaat da dahil olmak üzere, - Cemaate veya Evkafa aid olanlar müstesna - hektar başına 6 000 leylik bir meblâğ tediye etmesi tekrarrür etmiştir. Cemaati İslâmiye ve Evkafa aid menkul ve gayrimenkul malların tasfiyesini tanzim etmek üzere ileride iki Hükûmet arasında hususî bir mukavele akteedilecektir.

Madde — 5

Rumen Hükûmeti, muhacirlere aid şehir harici (= rural) gayrimenkul malların kıymetini mukassaten yedi senevî tediye ile ve aşağıdaki ahkâm dairesinde ödeyecektir:

Romanya Hükûmeti tarafından ifa olunacak yedi senelik tediye tarzı şu suretle tesbit edilmiştir ki her mmtakaya aid mecmu meblâğ müsavi senelik taksitlerle dörd senede tasfiye edilecektir. İlk senenin taksiti birinci mmtaka arazilerinin kıymeti olarak tesbit edilen mezkûr mecmu meblâğın dörtte birini teşkil edecektir ve Romanyadan 1937 de ayrılacak olan ilk muhacir kafiyesinin hareketinden bir ay evvel tediye olunacaktır. Her mmtakanın her senelik taksiti için de tediye yedi sene zarfında tamamilen tasfiyesine kadar aynı suretle hareket edilecektir.

Romanya Hükûmeti, işbu maddede derpiş edilen vadelerde tediye olunacak taksitleri teşkil eden meblâğlar üzerinden yüzde beş faiz tediyesini kabul eder. Romanya Devletinin Türkiye Devletine borçlu olduğu meblâğlardan tevellüd eden faizlerin yekûnu Romanya Devletinin mülkiyetine geçecek olan gayrimenkul malların kıymetini teşkil eyleyen meblâğa ilâve olacaktır.

Madde — 6

Rumen Hükûmeti, yukarıda derpiş edilen senelik taksitlerin tediyesini bu taksitlere müteferri mebalîği Türkiye Cümhuriyeti Hükûmeti namına Romanya Millî bankasında açılacak hesabı carinin kredisine yatırmak suretile ödeyecektir. Romanya Millî bankası her tediyatı, yapılmaz yapılmaz Bükreşteki Türk Elçiliğine bildirecektir.

Millî Romanya bankasına yatırılacak meblâğlar Türkiye Cümhuriyeti Hükûmeti tarafından, 13 ncü maddede derpiş edilen nisbetler dahilinde, Türkiyeye ihraç edilecek Rumen eşyasının mubayaasında kullanılacaktır. Bu eşyalar ihraçta her türlü vergi, resim ve sair mükellefiyetlerden muaf tutulacaktır.

Şurası mukarrerdir ki bu ihracat için aktolunmuş veya aktolunacak ticaret muahedelerinde derpiş edilen ahkâm değil, münhasıran işbu mukavelenin hükümleri tatbik olunacaktır.

Madde — 7

Rumen Hükûmeti, beşinci maddede derpiş edilen senelik taksitlerden, muhacirlerin millî banka, kooperatiflere veya ipotekli dayınlara olabilecek muhtemel bütün borçlarının tediyesi için icab eden meblâğları ifraz edecektir. Keza, işbu mukavele ahkâmının tatbikile Rumen Hükûmetinin mülkiyetine geçecek olan şehir harici (= rural) gayrimenkul malların haczi için, muhacirlerin senedli dayınları tarafından Rumen Hükûmetinden talep edilebilecek diğer her türlü mebalîğ de tevkif edilecektir.

Madde — 8

Rumen Hükûmeti, her mmtakaya aid dörd senelik taksitler üzerinden müsavi parçalarla, mezkûr halka veya bu halkın mallarına, varidatına ve servetine aid, her ne mahiyette olursa olsun, vergi veya rüsum ile her türlü zimmet bakayasından alacaklı bulunduğu mebalîğın - yüzde on tenzilâtla - bedelini ifraz edecektir. Bu meblâğlar, bilvasıta veya bilâ vasıta vergi defterlerinden çıkarılacak cetvellere istinaden tesbit olunacak ve alâkadarların muhaceret listesine kaydolundukları tarihteki hakikî zimmetlerini gösterecektir. Mezkûr cetveller 16 ncı maddede derpiş edilen hususî komisyon tarafından zamanında tetkik edilecek ve bu komisyon her muhacirin borçlu olabileceği mebalîğın hakikî vaziyetini gösterir iki nüsha üzerine tanzim olunmuş bir şahadetnameyi alâkadarlara bilâ masarîf ve rüsum tevdi edecektir.

Rumen Hükûmeti, her muhacir grubunun hareketi sırasında mevzubahs mebalîğın hakikî miktarını Türkiye Cümhuriyeti Hükûmetine bildirecektir.

Madde — 9

Rumen Hükûmeti, 7 ve 8 nci maddeler ahkâmı mucibince tevkif edebileceği mebalîğden kendisinin, kooperatiflerin ve malsandıklarının (= Caisses publiques) muhacirlere borçlu olabileceği bilcümle mebalîği tenzil edecektir.

Madde — 10

Muhaceret etmek müsaadesini almak isteyen eşhas, işbu mukavelenamenin 16 ncı maddesinde derpiş edilen hususî komisyona verecekleri talebnamelede şehir harici (= rural) gayrimenkul mallarını tamamen kendilerine aid olan binalar da dahil olmak üzere, Rumen Hükûmetine terkettiklerini beyan edecekler ve bu talebnamelerine Rumen tabiiyetini terkettiklerini ve Türk tabiiyetini talep ve istihsal eylediklerini mübeyyin resmî bir vesika rapteyliyeceklerdir.

Madde — 11

Muhacirler, sırf kendilerine aid olup müstamel şahsî eşya, küçük, büyük çiftlik hayvanatı

(Maamafih her aile reisi için büyük hayvanlar beş ve küçük hayvanlar on beş adedi geçemez), ziraî veya sınaî istihsalde veyahud herhangi bir sanatın icrasında kullanılmağa yarar alet, makine ve saire gibi her türlü menkul mallarını beraberlerinde götürmekte tamamen serbesttirler.

Muhacirler, tamamen şahsî mücevherlerini, ve bilhassa Dobrucadaki Türk kadınlarının kullanmak âdetinde oldukları altın veya gümüş gerdanlıkları beraberlerinde götürmeğe mezun olacaklardır. Maamafih her muhacir kadını mezkûr gerdanlıklardan bir taneden fazla götürmeyecektir.

Bundan başka her muhacir Romanyadan çıkarken beraberinde nakid olarak bin ley ve ecnebi dövizi olarak da iki bin leylük bir meblâğı serbestçe götürmeğe mezun kılınacaktır.

Madde — 12

Muhacirler limanlardaki tahmil ve tahliye amelesi, sendika veya cemiyetlerin veya diğer işçilerin âdet ve nizamatına katiyyen tâbi olmaksızın mallarının nakil, tahmil ve tahliyesinde istedikleri vasıtaları kullanmakta tamamen serbest olacaklardır.

Muhacirlerin kendi arzularıyla limanlardaki mezkûr tahmil ve tahliye amelesi sendika veya cemiyetlerinin muavenetini talep edebilecekleri ahval müstesnadır.

Madde — 13

Muhacirlerin menkul malları veyahud şehir dahilindeki (= Urbain) gayrimenkul malların tasfiyesi neticesinde ellerinde serbest kalacak leylele dahilî piyasadan Türkiyeye ihraç edilmek üzere bazı eşya satın almalarına müsaade edilecektir. Bueşya şunlardır:

Yüzde yirmi beş nisbetinde kereste (= Bois); yüzde yirmi beş nisbetinde hayvan; yüzde on nisbetinde petrol müstahsalâtı ve mütebaki yüzdelerle (A) listesinde (232 numaralı ve 9 - X - 1935 tarihli Resmî ceridede intişar eden 60955 numaralı ve 5 - X - 1935 tarihli vekâlet kararı) münderiç olub ihraç serbest olan maddeler. Bu listeye yüzde kırk nisbetinde kiremit, cam ve çivi ilâve edilecektir. Bütün bu eşya ihraçta vergi, resim ve sair mükellefiyetlerden muaf tutulacaktır.

Yukarıda gösterilen nisbetler, 6 nci maddede derpiş edildiği üzere, Türkiye Cümhuriyeti tarafından Romanyada yapılacak mubayaat hakkında da tatbik olunacaktır.

Madde — 14

Romanya bankası Türkiye Cümhuriyeti Hükûmeti namına hususî bir hesabı cari açacak ve her muhacir elindeki paranın tamamını veya bir kısmını yukarıdaki 13 ncü maddede derpiş edildiği üzere eşya mubayaası suretile naklini temin ettirmek üzere bu hesabı cariye yatırmakta muhtar olacaktır. Romanya millî bankası bu suretle kendisine yapılacak her tediyeyi, tediyatı yapan hakkında mufassal izahatla birlikte, Bükreşteki Türk elçiliğine bildirecektir.

Madde — 15

Vesayet altında bulunan sağırlara aid olub Romanya malsandıkları (= Caisses publiques) na veya vesayet mahkemelerinin muhafazasına tevdi edilmiş bulunan paralar, menkul kıymetler ve diğer bilcümle kıymetli eşya Türkiye Cümhuriyeti Hükûmetine tediyeye veya tevdi olunacak ve Türkiye Cümhuriyeti Hükûmeti de alâkadarlar sınıri rüste varınıya kadar bunların Türk kanunlarına tevfiikan idare ve muhafazasını deruhde edecektir.

Madde — 16

Reis vazifesini görecek bir hâkimden ve Dahiliye, Maliye ve Ziraat nezaretlerinden (= Département) bir mümessil ve tahliye olunacak mntakadaki Türk halkının bir veya iki vekilinden (= Mandataire) mürekkeb hususî bir komisyon teşkil olunacaktır.

Bu komisyon her mntaka dahilinde muhacirlerin mufassal bir listesini tanzim etmek, ve bu lis-

tede bunlara aid arazinin mesahai sathiyesi ile cemaatin ve evkafın mallarını sarahatle göstermek vazifesi tahmil edilecektir. Muayyen her mntakanın listeleri Romen Hükûmetine terettüp eden senelik mebalîğ ve tediyaın işbu mukavelede derpiş edilen ahkâm mucibince tesbitinde esas tutulacaktır.

Mezkûr komisyon, Romen Hükûmetinin, kooperatiflerin, sigorta şirketlerinin veya malsandıklarının (= caisses publiques) muhacirlere borçlu olabilecekleri mebalîğın tutarını tesbit etmek hususunda da salâhiyettar olacaktır.

Madde — 17

Rumen makamâtı tarafından muhacirlere her grupun hini hareketinde hususî komisyon tarafından tevdi olunacak listelere istinaden tanzim olunacak ücretsiz kolektif şahadetnameler verilecektir. Muhacirlerin hareket ve irkâbı Türkiye Cümhuriyeti Hükûmetinin Romanyadaki mümessilleri tarafından kendilerine evvelce verilmiş bulunacak şahsî veya kolektif Türk pasaportları üzerine yapılacaktır.

Madde — 18

Merbut oldukları mntakanın tahliyesi anında silâh altında bulunan Dobruçalı Türk müslüman gençler ailelerinin muhaceret için icab eden bütün muameleleri yapmış olduklarını isbat ettikleri ve bizzat kendilerinin de muhaceret arzusunda olduklarını beyan eyledikleri takdirde terhis olunacaklardır.

Halkı o sene zarfında muhaceret edecek olan bir mntakadaki genç müslüman Türkler aynı şerait altında askere alınmıyacaktırlar.

Madde — 19

İşbu mukavelenin akdinden evvel Türkiyeye hicret etmiş ve Romanyada mallarını bırakmış olan eşhas da işbu mukaveleden müstefid olacaklardır.

Madde — 20

İşbu mukavele iki Hükûmet tarafından tasdiki tarihinde meriyete girecektir.

Tasdikan lilmakal iki Taraf fevkalâde murahhasları işbu mukaveleyi imza etmişler ve mühürlerini basmışlardır.

İşbu mukavelename Fransızca iki aslı nüsha olarak Bükreş'te 4 - 9 - 1936 tarihinde tanzim olunmuştur.

İmza: S. Tanrıöver

İmza: Micea Cancicov

Bükreş, 4 - IX - 1936

Bay Elçi,

Dubruca'nın Türk ahâlisinin muhaceretini tanzim için Bükreşte bu gün imza edilen mukavele-namenin 14 ncü maddesi mucibince Türk göçmenlerinin, mallarının satışlarından hâsıl olacak ley miktarları ile kendilerinin olup Romanya millî bankasına yatırılması lâzımgelen diğer mebalığın menşelerini tesbit için mezkûr mukavele-namenin 16 ncı maddesinde derpiş edilen komisyonun tet-kik edebileceğini bildiren bu günkü tarihli mektubunuzu aldığımı arz ile kesbi şeref eylerim.

İşbu işarınızı kayid ile bu vesileden bilistifade ihtiramatı faikamm kabulünü rica ederim.

İmza: Mircea Cancicov

Ekselâns Bay S. Tanrıöver
Bükreş'de Türkiye Elçisi ve
Fevkalâde Murahhası

Bükreş 4 - IX - 1936

Bay Elçi,

Romanyadan Türkiyeye hicret eden göçmenlerin nakli Türk Hükûmetinin yardımile meccanen temin edilmediği takdirde Romanya Hükûmetinin mezkûr muhacirlerin bunu işbu mukavele-namenin 11 ncı maddesinin sonuncu kısmının ahkâmı mucibince kendilerine bırakılan meblâğlarla tedi-ye etmek mecburiyetinde tutulmaları icab edeceği telâkkisinde bulunduğunu size bildirmekle kesbi şeref eylerim.

Şurası da mukarrerdir ki, işbu mukavele-namenin 6 ncı maddesinin 2 ncı fıkrası ahkâmına tev-fikan Romanya millî bankasına yatırılan meblâğlara mukabil alınan emtia'nın nakli de tamamen bu ithalâtı yapana racidir.

Binaenaleyh mezkûr emtia Türk vapurları tarafından meccanen nakledilemediği takdirde na-kil için lâzımgelen dövizler Türkiye Cümhuriyeti Merkez bankası tarafından tediye edilecektir.

Bu vesileden bilistifade ihtiramatı faikamm kabulünü rica ederim.

İmza: Mircea Cancicov

Ekselâns Bay S. Tanrıöver
Bükreş'de Türkiye Elçisi ve
Fevkalâde Murahhası

Bükreş, 4 - IX - 1936

Bay elçi,

Romanya Hükûmetinin bu günkü tarihle imza edilen ve Dobruca'nın Türk ahâlisinin muhacere-tini tanzim eden mukavele-namenin 11 ncı maddesinin, her muhacirin Romanyadan çıkarken yanın-da serbestçe götürmekte muhtar oldukları nakid meblâğlara aid sonuncu ahkâmını mukavele-namenin tatbiki esnasında tadil etmek hakkını muhafaza ettiğini bildirmekle kesbi şeref eylerim.

Bu vesileden bilistifade ihtiramatı faikamm kabulünü rica ederim.

İmza : Mircea Cancicov

Ekselans S. Tanrıöver
Türkiyenin Bükreşte Sefir ve
Fevkalâde Murahhası

Bükreş, 4 - IX - 1936

Bay elçi,

Bükreşte bu günkü tarihle imza edilen ve Dobruca'nın Türk ahâlisinin muhaceretini tanzim eden mukavelenin 4,5 ve 6 ncı maddelerinde satın alınması derpiş edilen arazinin tediyesi için Romanya Hükûmetinin ley ile yapacağı tediyatta leyin 7 şubat 1929 tarihli istikrar kanunu veçhile altm fransız frangı rayıcı ve buna ilâveten bu gün cari olan % 38 prim ile yani bir altm fransız frangının kıymeti 9,04 ley olmak üzere kabul edildiğini bildirmekle kesbi şeref eylerim.

Binaenaleyh leyin yukarıda altm fransız frangına nisbetle tayin edilen kıymetinde vaki olan her tebeddül, işbu tahavvül tarihinden sonra ley ile yapılacak her tediyat münasebetile nazarı itibare alınacaktır.

Bu vesileden istifade ile ihtiramatı faikamm kabulünü rica ederim.

İmza : Mircea Cancicov

Ekselans Bay S. Tanrıöver
Bükreşte Türkiye Elçisi ve
Fevkalâde murahhası

<i>Cumhuriyet Reisliğine yazılan tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	26 - I - 1937 ve 1/633
<i>Bu kanunun neşir ve ilânının Başvekilliğe bildirildiğine dair Cümhur Reisliğinden gelen tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	28 - I - 1937 ve 1/61
<i>Bu kanunun muzakerelerini gösteren zabıtların cild ve sayfa numaraları</i>	:	Cild Sayfa 13 2 15 46,58:59,90,92,99:102